

ЗАМОЦІН Іван Іванавіч [20. 10 (1. 11.). 1873, в. Крывуліна Бежацкага павета Цвярской губерні – 25. 5. 1942], беларускі і рускі літаратуразнавец і метадыст. Акадэмік АН БССР (1928). Член-карэспандэнт АН СССР (1929). Доктар філалагічных навук (1934).

Скончыў Пецярбургскі гісторыка-філалагічны інстытут (1897), працаваў у гімназіях Варшавы і Пецярбурга. З 1904 г. прыват-дацэнт Варшаўскага, пасля Пецярбургскага універсітэтаў. Прафесар Варшаўскага (1908 – 1916), Данскога (1917 – 1922) універсітэтаў, БДУ (з 1922), Мінскага педінстытута (з 1931).

І. І. Замоцін – аўтар прац па гісторыі рускай літаратуры XVIII – XX стст. Яго пярэнялежаць працы па гісторыі беларускай літаратуры пачатку XX ст.: “Пуціны беларускай літаратуры (Якуб Колас – “Новая зямля”)” (1924), “Паэма Якуба Коласа “Сымон-музыка” як аўтахарактарыстыка” (1924), “Беларуская драматургія, ч. I – Драматычныя творы Я. Купалы” (1927), “М. Багдановіч. Крытыка-біяграфічны нарыс” (1927) і інш.

Працуючы выкладчыкам ВДУ, І. І. Замоцін распрацоўваў пытанні метадыкі вывучэння беларускай літаратуры ў новай школе. Сярод настаўнікаў-філолагаў асабліва папулярнымі былі два выпускі яго метадычных нарысаў “Мастацкая літаратура ў школьным выкладанні” (1927 – 1928). Гэта была першая навуковая праца па метадыцы выкладання беларускай літаратуры.

Метадычныя погляды І. І. Замоціна ў многім адпавядаюць патрабаванням сучаснай школы. Ён вылучаў два найважнейшыя прынцыпы ў метадыцы выкладання літаратуры – прынцыпы “навуказгоднасці” (навуковасці) і “педагагічнасці” (зыхаваўчага навучання).

І. І. Замоцін крытычна ставіўся да тэматычнага вывучэння, хібы якога бачыў у тым, што ў школу траплялі далёка не лепшыя ў мастацкіх адносінах творы, якія штучна “прывязваліся” да грамадска-палітычнай тэмы.

Вучоны важнае значэнне надаваў літаратурнаму аналізу, выпрацоўцы ў школьнікаў навыкаў крытычнай ацэнкі прачытанага. Не лічачы патрэбным выкладаць у школе гісторыю эстэтычных тэорый, ён раіў пры вывучэнні літаратуры супастаўляць творы, якія адрозніваюцца сваім стылем. Пры аналізе асаблівасцей мовы мастацкай літаратуры І. І. Замоцін прапаноўваў знаёміць вучняў з паэтычнай стылістыкай беларускіх пісьменнікаў, вучыць іх арыентавацца ў жанрах і кампазіцыі твораў.

І. І. Замоцін бачыў патрэбу ў сістэматычным выкладанні літаратуры. У старшых класах, пачынаючы з сёмага, ён вылучаў чатыры раздзелы: вусная народная творчасць, старажытная, новая і навейшая літаратура.

І. І. Замоцін распрацоўваў і пытанне пазакласнага чытання, якое, па яго меркаванні, павінна быць цесна звязана з сістэмай класнага выкладання літаратуры і дапаўняць яго.

Настойліва прапагандуючы эўрыстычную гутарку і дыспут як аптымальныя метады аналізу твору, вучоны рэзка крытыкаваў суды над галоўным героем, у працэсе якіх абмеркаванне ператваралася ў маралізатарства, а “падсудны” ўспрымаўся як рэальны чалавек, як сучаснік,

без уліку светапогляду аўтара, канкрэтных гістарычных умоў і мастацкага вымыслу.

Важную функцыю ў адукацыйна-выхаваўчым працэсе, на думку І. І. Замоціна, павінны выконваць літаратурныя гутаркі, экскурсіі, вечары, на якіх вучні не толькі папаўняюць свае веды па праграме, але і знаёмяцца з лепшымі ўзорамі замежнай і навінкамі роднай літаратуры.

Каштоўнай з'яўляецца распрацаваная І. І. Замоціным метадыка выкладання пісьмовых прац. Ён цесна звязваў іх з развіццём мовы, з начытанасцю вучняў, з вывучэннем тэорыі і гісторыі літаратуры. Галоўнае патрабаванне, якое прад'яўлялася да вучнёўскіх пісьмовых практыкаванняў, – гэта свядомае, а не механічнае іх выкананне.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ